

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah.
Velja za vse leto..... \$6.00
Za pol leta..... \$3.00
Za New York celo leto... \$7.00
Za inozemstvo celo leto... \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily
in the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO. 272. — STEV. 272.

NEW YORK, SATURDAY, NOVEMBER 19, 1921. — SOBOTA, 19. NOVEMBRA, 1921.

VOLUME XXIX. — LETNIK XXIX.

JUGOSLAVIJA BAJE NI KRŠILA DOGOVORA

PRED SVETOM LIGE NARODOV JE NASTOPILA PROTI OB-
DOLŽITVI, DVIGNJENI OD ALBANIJE, DA JE VPADLA V AL-
BANIJO. — ALBANCI ZAHTEVAJO TRAJNO MEJNO KOMI-
SIJO, KI BI REŠILA SPORE.

Pariz, Francija, 17. novembra. — Pred obdobjem, ki je obstajalo skoraj izključno iz časnikarskih poročevalcev iz vseh delov sveta, je svet Lige narodov povabil danes zastopnike Jugoslavije in Albanije, da pojasnijo, zakaj se pravzaprav bore ter navedejo vzroke, zakaj bi ne prenehali po-
biti in moriti drug drugega.

Herbert Fisher, angleški dele-
gat, je otvoril zaslišanje z ugo-
tovilom, v katerem je obrazložil,
zadevo kot jo je videla njegova
vlada ob času, ko je izdala poziv
na svet Lige narodov. Z umerje-
nimi besedami, v katerih je dal
izraza svojemu velikemu respek-
tu do Srbov je zasledoval zgodo-
vino njih poskusov tekom pretek-
lega leta, da odločijo krščenjska
plemena severno od reke Mat od
ostale Albanije, čeprav je me-
temi plemeniti najti le malo števi-
lo ustašev, ki žele biti ločeni od
Albanije.

Med temi ustaši, — je informi-
ral Fisher svet Lige narodov, —
se je našlo tudi vojake Wrangle-
ve armade, ki bi ne mogli nikdar
priti tjakaj, če bi jih ne poslal
tja nekdo iz vzrokov, ki so znani
njemu samemu. Krščenjski vodi-
telji teh mirističnih plemen, če-
prav so le v rahlem stiku z al-
banske vlado, niso skušali uve-
ljaviti ločitve od Albanije in in-
vazija okraja od strani srbske
armade je bila po mnenju angle-
ške vlade neprovocirano kršenje
dogovora glede Lige narodov.

Fisher je opozoril Srbe, da jim
je dala mejna črta, določena pre-
tekli teden od sveta poslanikov
strategične prednosti nad Alban-
ci in da je njih stvar kot močnej-
šega naroda ohraniti v bodočnosti
sti mir in red, ne ga pa motiti kot
so delali do sedaj.

Mr. Fisher je opravičil pred-
ložitev zadeve pred svet Lige na-
rodov s tem, da bo postala zade-
va kronična in da bo lahko celo
zavzela nevaren obseg, če se je
ne bo predložilo svetni v rešitev.

Na obdolžitve angleške dele-
gata je srbski delegat odgovoril,
da so Albanci sami pričeli z mo-

tenjem miru. Srbi, — je rekel, —
so bili ponovno napadeni od stra-
ni albanskih plemen in provoka-
cije niso prihajale vse z ene sa-
me strani. Protestiral je proti
meji, ki je bila določena, ne da
bi se belgrajske vlado vprašalo
za svet ter zahteval, da se da
jamstva krščenjskim plemenom
proti nadvladi mohamedaev.

Prosil je za čas, da pripravi
polni odgovor na angleške obdol-
žitve, a namignil kot bistveno, da
se bo njegova vlada izognila vsi
kemu konfliktu ter se držala me-
je kot jo je določil svet poslani-
kov.

Albanski delegat je prosil, naj
imenuje Liga trajno mejno komi-
sijo, obstoječo iz enega Srba,
enega Albanca ter enega delega-
ta Lige in ta komisija naj bi gle-
dala na to, da ne krši niti ta, ni-
cna stranka meje. V imenu svo-
je vlade je sprejel tudi mejo, če
prav s protestom.

Sprejem meje od obeh strani
je registriral Leon Bourgeois,
predsednik sveta Lige narodov.
Izjavil je, da bo služil sprejem
meje z obeh strani kot temelj za
nadaljnje razprave, ki se bodo vr-
šile jutri.

ULSTER SE NE UMAKNE.

Belfast, Irsko, 17. novembra. —
Na tleh zborovanjih, katerih
se je vdeležilo 10.000 oseb, so —
protestirali Ulsterci proti stali-
šču angleške vlade glede vpraša-
nja Irske.

Lord-zupan iz Belfasta je iz-
javil, da ne bo postal Ulster nik-
dar vazal sinfeinske Irske. An-
gleška vlada bo napravila veliko
napako, če se bo vdala zahtevam
Sir Jamesa Craiga.

PRISILNI POUK ZA MOR- NARJE.

Madrid, Španija, 17. nov. —
Podpisal je bil vladni dekret, s
katerim se uvaža prisilni pouk za
vse mornarje, ki ne znajo čitati
in pisati. Ustanovilo se bo šole na
bojnih ladjah in v arzenalih.

Denarna izplačila v jugoslovanskih kronah, lirah in avstrijskih kronah

se potem naše banko izvršujejo po nizki ceni, zanesljivo in hitro.

Včeraj so bile naše cene sledeče:

Jugoslavija:

Razpoložljiva na zbiranje pošte in izplačuje "Mr. poštni čekovni urad"
in "Jadranska banka" v Ljubljani.

300 kron	\$ 1.35	1,000 kron	\$ 4.30
400 kron	\$ 1.80	5,000 kron	\$ 21.00
500 kron	\$ 2.20	10,000 kron	\$ 41.00

Glasom naredbe ministrstva za pošto in hrupav v Jugoslaviji
je sedaj mogoče tam nakazovati zneske potom pošte edinele v di-
narjih; za vsake štiri krome bo izplačan en dinar; razmerje med
dinarjem in krono ostane torej neizpremenjeno.

Italija in masedeno ozemlje:

Razpoložljiva na zbiranje pošte in izplačuje "Jadranska banka" v
Trstu.

50 lir	\$ 2.60	500 lir	\$ 22.00
100 lir	\$ 4.70	1,000 lir	\$ 44.00
300 lir	\$ 13.50		

Nemška Avstrija:

Razpoložljiva na zbiranje pošte in izplačuje "Adriatische Bank" na
Dunaju.

1,000 nem.-avstr. kron \$ 0.95	10,000 nem.-avstr. kron \$ 6.00
5,000 nem.-avstr. kron \$ 3.50	50,000 nem.-avstr. kron \$ 25.00

Vrednost dolarja sedaj ni stalna, menja se večkrat nepričako-
vano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnapre-
d. Mi računamo po ceni iz tega dne kot nam poslani denar dajo v roko.

Kot generalni zastopnik "Jadranske Banke" in njenih podruž-
nic imamo zanesljivo izvanredno ugodne pogoje, ki bodo velike ko-
risti za vas, ki se ali ne boste posluževali naše banke.

Denar nam je poročiti najbolj po Domestic Money Order, ali pa
po New York Bank Draft.

FRANK SAKHER STATE BANK, 82 Cortlandt St., New York

(Advertisement)

RAZOROŽEVALNA KONFERENCA V WASHINGTONU.

Dne 12. novembra se je začela
v Washingtonu konferenca, od
kateri si svet mnogo obeta. Pred-
sednik Harding je sklical v ame-
riško prestolnico zastopnike vseh
važnejših sil v namenu, da prično
vse države razoroževati. — Zgo-
rnja slika nam kaže prihod dele-
gatov, spodnja pa predsednika
Hardinga, ko zapuša posveto-
valno dvorano. Na konferenci je
bilo stavljenih že več konkretnih
predlogov, posebno glede zmanj-
šanja mornariške sile raznih dr-
žav. Poglavitno vprašanje, s ka-
terim se bo bavila konferenca, je
pa kitajsko vprašanje. Kitajci ne
zahtevajo ničesar drugega, kot
da bodo sami gospodarji na svoji
zemlji.

ČUDEN ROMAN DVEH SESTRA

Žrebali sta, katera izmed obeh
naj umrje, da bo mogla druga
poročiti moža, ki je ljubil obe.

Zeneva, Švica, 18. novembra.
— V nekem sodišču v Inšbruku
je prišel na dan ljubezenski ro-
man dveh sestra, dvojčkov, ki
sta žrebali, katera izmed obeh
naj umrje. Preživela je bila obto-
žena umora, a oproščena. Tekom
obravnav je odkrito povedala
svojo žalostno povest.

Obe deklici, hčerki nekega —
kmeta, po imenu Goldheim, sta
se zaljubili v nekega bivšega ogr-
skega častnika, ki ni mogel raz-
likovati obeh sestra, ker sta si
bili obe tako podobni ter vsled
tega obema razkril svojo ljube-
zen v mnenju, da ima vedno pred
seboj eno in isto osebo. Ko pa je
častnik izprevidel svojo zmotu,
je naprosil deklici, naj sami med
seboj odločita, katero izmed o-
be huj vzame on za ženo.

Sestri sta rešili celo zadevo na
ta način, da sta pripravili dve
časi, eno s čisto vodo in drugo z
zastrupljeno. Nato sta potegnili
žreb, in ona, ki je izgubila, je iz-
pila strup ter umrla. Ko je bila
preživela sestra aretirana, je le-
pi madžarski junak neznanokam
izginil.

FREDLOGA PROTI PIVU SRE JETA V SENATU.

Washington, D. C., 18. nov. —
Senat je danes s 56 proti 22 gla-
savi sprejel predlog, ki prepo-
veduje izdelovanje piva v zdra-
vilne svrhe. Za predlog je gla-
sovalo 23 demokratov in 33 repu-
blikancev.

Dobremu pivu je torej začas-
no odzvonilo.

CENA JAJC IN PURANOV.

Washington, D. C., 17. novem-
bra. — Delavski tajnik Davis je
izjavil, da cena drugih živil sicer
pada, da pa raste na naravnost
skrivnostno način ena jaje in pu-
ranov, ker se bližaj opravniki. —
To je pripisovati požrečnosti in
kratkovidnosti tvež, ki imajo
velika skladišča in velike ledeni-
ce. — Kakor hitro so ti ljudje po-
kupili vse zaloge, ki jih morejo
dobiti v roke — pravi tajnik, —
zvišajo cene tako, da morejo le
bogatinji kupiti to blago. (Vlada
torej sama konstatira, kako se
godi ta grda sleparija in to ostud-
no oderuštvo, a nima niti naj-
manjšega namena nastopiti proti
tej gospodiji.)

Elkins, W. Va., 17. novembra.
— Kakor vsako leto, se je tudi
letoš odvedlo na zbirališča do —
dvestotisoč puranov iz Randolph
Greenbriar, Pocahontas in dru-
gih okrajev te države. Blago bo
poslano na sever, kjer bo pu-
ran krasil mizo na Zahvalni dan
seveda le pri tistih, ki si lahko
kaj takega dovolijo in ki imajo
sploh vzrok, zahvaliti se za kaj.

LLOYD GEORGE BO MORAL ODSTOPITI.

London, Anglija, 18. nov. —
Čeprav so pristaši vlade z dvaj-
setimi proti enemu glasu glosa-
vali včeraj za vlado v njenih po-
gajanjih z Irsko, izjavlja vendar
Daily Graphic, da more edinele
čudež rešiti Lloyd George mesto
ministrskega predsednika.

Na zborovanju, ki se je vršilo
v Liverpoolu in katerega se je
vdeležilo nekako dva tisoč dele-
gatov, je bila sprejeta resolucija,
ki je izražala resno upanje, da bo
mogoče rešiti irske težkoče na
konferenci, ki se vrši sedaj ter
vrniti Angliji mir, a v soglasju z
interesi krone z varnostjo cesar-
stva ter v soglasju z obljubami,
katere je dobil Ulster iz manjši-
ne v južni Irski.

FANT PRIZNAL UMOR STARIŠEV

Priznal je, da je umoril očeta in
mačeho, ker sta baje nasprotova-
la njegovi poroki.

Saginaw, Mihe., 18. novembra.
Richard Champlain, star dvain-
dvajset let, katerega dolže umor-
iti njegove mačhe, je priznal še-
rifu, nekemu okrajnemu detek-
tivu in svoji ljubici, da je v res-
nici umoril očeta in mačeho.

Champlain je rekel, da je ustre-
lil svojega očeta in mačeho v
ponedeljek popoldne ter ponoči
zažgal hišo, da na ta način izbi-
sle svoje svoje zločina. V ob-
težnici ni navedeno ime očeta,
ker je manjkalo za to potrebnih
dokazov. Champlain je povedal
uradnikom in svoji ljubici, da
je bil umor posledica prepira ra-
di dekleta s katerim se je hotel
poročiti. Tako oče kot mačeha
sta nasprotovala tej zvezi, ker je
bila deklica druge vere.

Okrajni pravdnik Crane je re-
kel, da bo morilec predstavljen
okrožnemu sodišču, ker je izjavil,
da hoče priznati svoje dejanje.

Priznanje je bilo povsem pro-
stovoljno ter je prišlo potem, ko
je njegova zaročenka obiskala ce-
lico aretirane ter ga pozvala,
naj pove resnico.

Deklica, ki je šolska učiteljica
v nekem bližnjem kraju, se je
prvikrat sestala s svojim zaročen-
cem iz izza časa, ko so naši obga-
na trupla očeta mačhe in ko je
bil mladi Champlain aretiran.

Ko ga je obiskala v ječi nje-
gova poročena sestra, ki je razen
njega edini preživeli član druž-
ne, je trdovratno tajil dejanje ter
zagotavljal, da je nedolžen.

Z RAZOROŽEVALNE KONFERENCE

OSTALE VELESILE ČAKAJO, DOKLER NE BO DALA JA-
PONSKA IZRAZA GLEDE DALJNEGA IZTOKA. — KITAJSKA
HOČE DOBITI PROSTOST CARINE. JAPONSKA NIMA PRA-
VE VERE V PROGRAM HUGHESA.

Washington, D. C., 18. nov. —
Seje komitejev razoroževalne
konference so bile danes tukaj
odgodene, da se nudi japonski
delegaciji priliko in čas, da se
stavi in predloži konferenci na-
zore Japonske glede predlogov
Kitajske za uravnavo vprašanj
Daljnega vzhoda v splošnem, na-
kar jih bo predložil na skup-
nem setanku vseh načelnikov de-
legacij.

Baron Kato je objavil, da spre-
jema Japonska predloge Kitaj-
ske kot temelj za razpravo v ko-
mitetih ter rekel, da ne naspro-
tuje principelnemu sprejemu
teh predlogov.

Medtem pa so komiteje angle-
ške delegacije danes pospešili
svoje dela ter sestavljali podro-
bno obrazložitev svojega stališča
tako glede ameriškega predloga
za razoroženje kot glede kitaj-
skega programa, tikajočega se
daljnega izтока.

Tokio, Japonska, 18. nov. —
Prvemu navdušenju, ki ga je bilo
opaziti tukaj, vsprico upanja, da
se bo skrčilo mornariška oboro-
ževanja ter s tem tudi zmanjša-
lo davčna bremena dežele, je sle-
dila po celi Japonski velika re-
serviranost, ker splošno domne-
vajo, da bodo imele Združene dr-
žave največji dobiček, če bo v
resnici uveljavljen desetletni
praznik v grajenju bojnih ladij in
če bodo glavni narodi sveta res
skrčili mornarice.

V vseh glavnih listih je citati
poročila, da ne bo mogoče tako
lahko uveljaviti takih skrčenj in
to predvsem vsled tega, ker se je
bati delavskih nemirov in sploš-
ne razkrojitve delavskega trga.

Listi pravijo, da bi Japonska
težko žrtvovala bojne ladje, ki
obsegajo skoraj pol milijona ton,
čeprav so Združene države pri-
pravljene uničiti poldrugi milijon
ladijske tonaže.

Peking, Kitajska, 18. nov. —
V nekem pogovoru, katerega je
imel predsednik kitajske republi-
ke z lordom Northclifom, zna-
nim angleškim publicistom, je
dal izraza želji svoje dežele, da
sme slednja opravljati svoje last-
ne zadeve ter jih vršiti na svoj
lasten način brez vsakega vme-
šavanja inozemskih dežel.

Pogovora med kitajskim pre-
sednikom in angleškim žurnali-
stom se je vdeležil tudi kitajski
ministrski predsednik. Tako pre-
sednik kot njegov min. predse-
dnik sta izjavila, da potrebuje Ki-
tajska denarja, da pa je kljub
temu solventna in da si bo lahko
priporila svojo pot naprej, če se
ji bo nudilo primerno priliko.

Min. predsednik je rekel, da
pričakuje Kitajske od washing-
tonske konference uveljavljenja
carinske avtonomije za Kitajsko.

Ko je sprejel predsednik North-
cliffa v svoji palači, je rekel:

— Otvorjenje konference v
Washingtonu je imelo za posledico
številne predloge, ki so se zav-
zemali za inozemsko kontrolo
Kitajske, a tako postopanje bi
povzročilo le nadaljnje težkoče in
zadreg. Kitajskemu narodu se
mora dovoliti, da reši sam svoje
notranje zadeve. Sedanjih zadrž-
Kitajske ni smatrati za izključ-
no kitajske, temveč za naravne
posledice evolucije vladne obli-
ke, ki je prišla po strmoglavlje-
nju monarhije, trajajoče nešte-
ta stoletja.

Slične težkoče so bile tudi v
francoski revoluciji in tudi v An-

gliji in Združenih državah so bi-
le dolge dobe nevrženih razmer
predno je bila mogoče ustanoviti
stalno in redno administracijo.

KAROL JE ODNESEL ITA- LIJANSKI DEMANT.

Rim, Italija, 18. novembra. —
Ko je pred kratkim Avstrija na
temelju mirovne pogodbe izročila
Italiji večke število umetni-
ških predmetov in dragocenosti,
je prišlo na dan, da manjka ve-
lik demant, ki je znan kot "ve-
liki vojvoda toskanski". Av-
strijska vlada je priznala pravi-
ce Italije do tega velikega de-
manta, a ker se ga je krivično
polastil prejšnji cesar Karol, ga
avstrijska vlada zaenkrat ne mo-
re vrniti Italiji.

Vse kaže, da se je polastil Ka-
rol tega demanta in tudi števil-
nih drugih dragocenosti, ki pre-
stavljajo zanj veliko vrednost,
posebno, če pomisli človek na
stroške modernega puca, kot jih
ima Karol navado vprizarjati.
Povratek demanta Italiji je sedaj
zadeva, katero mora rešiti ita-
ljanska vlada in prejšnji cesar
Karol. Italija ima seveda par za-
stavnih predmetov, da izsili po-
vratek tega dragocenega kamna,
kot naprimer razna habsburška
posestva v Italiji. Omenjeni de-
mant navaja svetovni seznam
dragih kamnov takoj za "Kohi-
norjem" in ruskim demantom
"Katarino" in je eden najbolj
dragocenih demantov na svetu.

DOLGOPRSTNI BANČNI BLA- GAJNIK.

Grand Rapids, Mich., 18. no-
vembra. — Herbert Pierce, bla-
gajnik Grand Rapids City Na-
tional Bank je bil aretiran radi
poverbe ter napačnega vpiso-
vanja svot v bančne knjige. Iz-
javlja se, da je priznal svoj zlo-
čin. Poneverjena svota znaša nad
22.000 dolarjev. Pierce je bil v
banki izza leta 1886. Nerednosti v
bančnih knjigah je zapazil neki
izvedenec tekom redne preiska-
ve, ki se je vršila pred kratkim.
Uradniki banke so izjavili, da ne
zadeva zavoda nobena škoda, ker
je poverba pokrita z zavarov-
valnostjo.

BANDITI NA POULIČNI KARL.

Pittsburgh, Pa., 18. nov. —
Pet oboroženih banditov je vsta-
vilo in oropalo več kot dvajset
potnikov in posadko neke pouli-
čne kare, ki vozi med Pitts-
burghom in Charleroi in sicer pri
Crookham v bližini tukajšnjega
mesta.

Napad se je završil pozno več-
raj zvečer. Banditi so dobili 150
dolarjev od sprevodnika ter go-
tov denar in vrednostne predme-
te od potnikov. Roparji so po-
begnili z velikim avtomobilom.
Oddelek pennsylvanske državne
policije je dobil naročilo, naj iz-
sledi bandite.

USPEHI LOVSKE SEZIJE.

Madison, Wis., 18. novembra.
Čeprav je poteklo šele šest dni iz-
za časa, ko je bila odprta lov-
ska sezija na srne, je bilo opa-
ziti že dosti nesreč med lovci. V
sredo in včeraj so bili v Wiscon-
sini in gornjem Michiganu usmr-
čeni štirje lovci, peti je bil pa
resno poškodovan.

